

قدرت و شهری سازی: نقدی بر توسعه کلانشهر تهران

به کوشش:

اشکان رضوانی نراقی

مژگان طاهری تفتی

با همکاری و مقاله‌هایی از:

مجید ابراهیم پور

فرشید امامی

رعنا حبیبی

رویا جهان لیبیاری

کاوه رشیدزاده

امیرعلی تحویلناران

علیرضا وزیر زاده

ویراستاران علمی:

اشکان رضوانی نراقی (عضو هیئت علمی دانشگاه تهران)

مژگان طاهری تفتی (عضو هیئت علمی دانشگاه تهران)

www.ketab.ir

فهرست مطالب

۱۱	سخن نخست
۱۳	پیشگفتار
۱۷	مقدمه
۲۷	فصل اول: سرزمین تهران، ظهور یک کلان‌شهر افقی
۴۹	فصل دوم: بازتاب تحولات تهران در دگرگونی محله چهارصد دستگاه از آغاز تا امروز
۶۷	فصل سوم: شهرسازی بلندپروازانه و معماری بوم‌گرا
۸۵	فصل چهارم: نوسازی شهری تهران در یک قرن گذشته
۱۲۱	فصل پنجم: خلاء سیاست‌ورزی؛ پاشنه آشیل برنامه‌ریزی در نظام برنامه‌ریزی شهری
۱۴۹	فصل ششم: در کشاکش تثبیت و تغییر: خوانش نقش نهاد کمیسیون ماده ۵ در نظام برنامه‌ریزی شهری

سخن نخست

نقد توسعه شهری و نظام برنامه‌ریزی و مدیریت آن، نخستین گام برای درک سنجش‌گرانه ابعاد این پدیده‌ها و فرآیندها و نظریه‌پردازی در خصوص آنها برای اصلاح یا دگرگونی‌شان است. تنها چنین بحث زمینه‌مندی است که در ارتباط دوسویه با مباحث و نظریه‌های برنامه‌ریزی برآمده از دیگر بسترهای جغرافیایی-تاریخی می‌تواند کنش موثر نظری برای تغییر فرآیندها و رویه‌های اجرایی محسوب شود. عدم شکل‌گیری این ارتباط دوسویه سبب می‌شود تا واردات و ترجمه مفاهیم و نظریه‌ها نیز بی‌اثر شود و امکان دگرگونی ریشه‌ای ساختارها و نهادها و رفتار کنشگران فراهم نشود. مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی شهر تهران در دوره اخیر در انتشار کتاب حوزه برنامه‌ریزی کوشیده است تا هم‌زمان با ترجمه متون مرجع در حوزه نظریه‌های برنامه‌ریزی، نقد و بحث نظری پیرامون توسعه شهر تهران و برنامه‌ریزی برای آن را نیز در دستور کار قرار داده و کتاب‌ها و گزارش‌هایی را در این خصوص منتشر کند. پس از انتشار کتاب «بررسی طرح‌های جامع شهری و منطقه‌ای شهر تهران در پنج دهه گذشته» و به‌خصوص کتاب ارزشمند «پیدا و پنهان مدیریت طرح جامع شهر تهران»، کتاب حاضر تلاش گران‌سنگی است که با همت مرحوم دکتر اشکان رضوانی نراقی عضو سابق هیئت‌علمی دانشگاه تهران و با همکاری جمع دیگری از اساتید و فعالان جوان این حوزه به رشته نگارش درآمده است. نویسندگان این مجموعه مقالات با روایت سنجش‌گرانه خود از برخی ابعاد توسعه فضایی شهر تهران و اقدام‌های مختلف در یک‌صدسال گذشته از سطح طراحی گرفته تا برنامه‌ریزی و مدیریت و اقتصاد سیاسی، دست‌مایه ارزشمندی را برای مباحث نظری فراهم آورده‌اند.

امید است این تلاش ارزشمند در کنار دیگر آثار، زمینه را برای تأمل بیشتر در راستای دگرگونی و ارتقای نظام برنامه‌ریزی شهری در شهر تهران و کشور به نفع همه گروه‌های مردم فراهم کند. لازم است علاوه بر گرامیداشت

یاد دکتر نراقی از زحمات سرکار خانم مزگان طاهری تفتی، دیگر ویراستار علمی کتاب و آقایان رضا بصیری، معاون زیرساخت و طرح جامع مرکز و امیر شفیع، مدیر شهرسازی و معماری مرکز برای تدوین و زمینه سازی انتشار این کتاب قدردانی کنم.

محمدمنان ریسی

رئیس مرکز مطالعات و برنامه ریزی شهر تهران